

УДК: 23 / 28: 930 (477.83) “19”

Т 41

Лідія ТИМІШ

ДОСЛІДЖЕННЯ МІСІЇ ХРИСТІЯНСТВА ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ У МІЖВОЄННОМУ ЛЬВОВІ

Місія християнства й української Церкви – питання, які розробляла греко-католицька історіографія міжвоєнного Львова, прагнучи піднести авторитет української Церкви, обґрунтувати її пріоритетну роль у східноєвропейській християнській акції. Праці істориків, попри політико-релігійну ангажованість, демонструють оригінальне бачення проблеми, прагнуть довести незалежність і універсальність християнства та Церкви в Україні.

***Ключові слова:** християнство, українська Церква, греко-католицька історіографія, унія.*

Постановка проблеми. Християнство як релігія Божого Об’явлення і шляху спасіння має значний вплив на суспільство. В Україні християнство є основною релігією і становить цілісність різних конфесій та напрямів. Протягом історії кожна конфесія прагнула домінувати, гостро стикалися релігійне й національно-етнічне. Але у різноманітних духовних і матеріальних зіткненнях визрівала спільна ідея християнського єднання, для чого конче потрібно було прагнути єдиного українсько-християнського консенсусу.

Відзначаючи 1025-літній ювілей прийняття християнства в Україні, не можна оминати наукових трактувань ролі новозавітної традиції й Церкви у державному та суспільно-національному житті. Розгляд цих проблем, що перебувають у полі зору різних історіографічних шкіл, напрямів, конфесійних досліджень, не позбавлений суб’єктивізму, часто виявляє односторонність їх

розв'язання. Зокрема представники радянської історичної школи О. Головко, М. Котляр та інші акцентували на ролі християнської Церкви у політичному й економічному житті країни, її місці у структурі державної влади, на взаємовідносинах держави та Церкви, на її функціях у правовому регулюванні суспільних відносин тощо [4]. Сучасні науковці шукають політичний, соціальний, етнокультурний зміст глобального процесу, започаткованого ще у перших століттях нової ери на наших теренах. У 1997 р. В. Ричка видав працю “Церква Київської Русі: Соціальний та етнокультурний аспект” [14], у 2000 році вийшла колективна монографія під редакцією Р. Іванченка-Іванова “На межі тисячоліть: християнство як феномен культури” [12], у дослідженні А. Опрі “Християнська церква і сучасні політичні процеси” простежується політичний вплив християнства в Україні [13]. Незважаючи на тривалість досліджень, досі немає комплексної праці з аналізом альтернативних варіантів походження новозавітної віри в Україні [2], утвердження і розвитку тут християнської Церкви, показом її сакрального, національного змісту, значення у загальнодержавному та світовому масштабах. Необхідно усвідомлювати, що ця робота потребує тривалого часу, чіткого розмежування завдань і функцій дослідницького процесу. Важливим є вивчення історіографії питання, етапним розвитком якої були дослідження українських істориків у міжвоєнному Львові. Їхні праці, попри політико-релігійну ангажованість, демонструють оригінальне бачення проблеми, намагання виявити незалежні витоки, універсальність християнства та Церкви в Україні.

Аналіз останніх досліджень свідчить, що праці істориків міжвоєнного Львова, присвячені формулюванню й опрацюванню концепції місії християнства й української Церкви, не були предметом розгляду сучасної історіографії. Частково ми це розглядали у контексті вивчення інституційного розвитку, у статті “Церковно-історичні дослідження у Львові у міжвоєнний період”, уміщеній у матеріалах X міжнародної наукової конференції 2000 року у Львові [17]. У 2006 р. Дрогобицький краєзнавчий збірник ДДПУ імені Івана Франка надрукував статтю “Концепції церковної унії у працях істориків міжвоєнного Львова” [18]. Нарешті, у 2013 р. науковий щорічник “Історія релігій

в Україні” опублікував дослідження “Проблеми християнства та Церкви Київської Русі на сторінках міжвоєнних львівських греко-католицьких історико-церковних видань” [19]. Проте у згаданих роботах не були розкриті причини актуальності розробки цієї концепції, першорядності її вивчення науковцями міжвоєнного Львова, не проаналізовано комплексно коло тих питань, які доводили винятковість української Церкви у вселенському християнстві, її роль у національно-державному житті, перевагу участі у східноєвропейській християнській акції, передусім у межах України. Доцільно згадати працю Наталії Яковенко “Україна між Сходом і Заходом” [27], де показано проекцію східно-західної ідеї унікальності України у вітчизняній і зарубіжній історіографії ХХ ст. Утім автор залишила осторонь схожі висновки істориків Церкви щодо вітчизняної Христової організації.

Мета статті – з’ясування міжвоєнного внеску львівських істориків у розробку проблеми християнської місії, національної та світової ролі української Церкви.

Концепція місії християнства та української Церкви була сформульована у колах греко-католицького духовенства та мирян у міжвоєнний час і віддзеркалювала їхню національно-духовну позицію. Неприятливі політичні обставини, невдачі у державному будівництві спонукали багатьох українських патріотів звернути увагу на авторитетну організацію – Українську Греко-католицьку церкву (УГКЦ), вплив якої на суспільство був очевидним.

Поштовхом до розробки цієї концепції були політичні й релігійні події на початку 20-х рр. минулого століття. Саме тоді Ватикан започаткував так звану “неоунійну” акцію, яка здійснювалася передусім на територіях проживання православного населення Другої Речі Посполитої та мала на меті об’єднання зусиль Східної та Західної церков задля поширення ідеї вселенського християнства і боротьби з атеїзмом. Від справи було відсторонено УГКЦ, а натомість залучено орден єзуїтів і представників зі східних чернечих католицьких об’єднань [16]. На думку греко-католиків, тільки українська Церква може бути посередником у діалозі християнського Сходу і Заходу та засобом проти прозелітизму.

Складність становища пояснив митрополит Андрей (Шептицький) у зверненні до духовенства, закликаючи вивчати минуле української Церкви “мудро і без упередження” [18, 448]. У той час завдяки зусиллям УГКЦ організовуються наукові осередки дослідження історії української Церкви: Українське богословське наукове товариство, Львівська Богословська Академія, Василянський науковий центр, який діяв на базі монастиря отців Василян у Львові, Архів унії та ін. [17].

Фундаментальні засади УГКЦ як універсальної церковної організації східно-західних християнських традицій та її ідея церковної місії були підтримані українською історіографією державницького спрямування і стали суголосними з висновками учених щодо важливості культурно-духовного єднання нації й винятковості України для світу як країни на перетині Сходу і Заходу [27, 333 – 345]. Ідеолог державництва В. Липинський (який перебував за кордоном, але не поривав зв'язків зі Львовом), наголошував: “маючи у своїй нації Схід і Захід, і одну і другу церкви <...> ми мусимо, коли хочемо бути нацією, ці напрями під гаслом єдності та індивідуальності нашої національної в собі весь час гармонізувати. <...> Гинемо покарані за невиконання того завдання, яке дано тільки нам, бо ці дві наші загарбуючі нас у часах слабости душі нашої сусідки – одна по своїй східно-православній, а друга по своїй західно-католицькій ексклюзивності – його виконати не в силі” [11, 61]. Не маючи іншого авторитетного органу, який здійснив б цю місію, Липинський покладав її на УГКЦ, очолену А. Шептицьким.

Синхронні думки висловлював М. Чубатий, указуючи на користь здійснення церковної місії для світового визнання української державності; головну роль відводив А. Шептицькому: “Він (митрополит – Л.Т.) поставив собі ціль вивести українство зі стану провінціального животіння на широкі, всесвітнього значення шляхи, вказати рацію існування українства як окремої нації на Сході Європи, словом, відкрити післанництво, визначене Україні Божим Провидінням на тій частині земного гльобу. Тим призначенням України є нести західну, католицьку цивілізацію на Схід Європи. Україна по думці митрополита Андрея – ту місію все сповняла, починаючи від світлих київських часів упродовж цілої нашої історії” [10, 149].

Концепція християнської місії передбачала дослідження ролі особи в українській Церкві. У листі до А. Шептицького В. Липинський писав: “І в нашій історії бачимо, що рішачою роллю в справах релігійного і церковного життя відігравали завжди Митрополити як найвищі в очах народу авторитети в цих справах. Всякі сепаратні виступи одного чи кількох єпископів, бажаних наслідків для репрезентованої ними ідеї, як каже наша історія, не давали. У нинішніх часах таким авторитетним Головою Греко-католицької Церкви і разом з тим єдиним авторитетним представником уніоністичних змагань на цій українській землі є його Ексцеленція Митрополит Андрей, граф Шептицький” [I, 110].

Серед досліджень львівських істориків натрапляємо зацікавлення їх такими церковними діячами, як Петро Акеревич, Іпатій Потій, Йосип Рутський, Йосафат Кунцевич, Йосип Шумлянський та ін. [17, 376 – 377].

Значну увагу науковці приділили періоду становлення християнства в Україні. У 1938 р. з нагоди святкування його офіційного впровадження М. Чубатий твердив, що писати про 950-ліття християнства в Україні – значить “заторкнути найосновніше питання історії українського народу – питання його національної культури в найширшому розумінні. Тобто заторкнути питання окремішньої індивідуальності українського народу... Християнство, у тій культурно-національній формі, що її витворили наші предки, стало навіть міцнішим цементом українського народу, ніж його держава” [23, 9]. На думку вченого, українське християнство мало незалежні витoki, які стали ядром національної культури.

Української Церква набула світового значення, особливо через висунену гіпотезу Божого післанництва на українські терени. Згідно з нею, таким посланцем був апостол Андрій, який проповідував Христову науку у Києві. Більшість львівських істориків Церкви брали на озброєння андріївську легенду. Так, М. Чубатий стверджував, що вона є майже історичною правдою [II, 3 – 4]. Представник православної церковної історіографії І. Огієнко на підтвердження правдивості легенди зазначав, що християнство на українських землях могло бути прийняте ще у перші століття нашої ери завдяки інтенсивним господарсько-

торговельним взаєминам між греками й Україною. На думку В. Заїкіна, християнство поширювалося не тільки греками, але й єврейськими громадами. Християнство мало тут сприятливий ґрунт, як загалом тодішні монотеїстичні течії [19, 132]. Андріївська легенда знадобилася львівським дослідникам для подолання історіографічного стереотипу візантійського походження українського християнства. З цього приводу С. Томашівський твердив, що християнство на Русь прийшло не з Візантії, а від святого Андрія [21].

Акцент на незалежності української Церкви став наріжним каменем тогочасної наукової концепції про вітчизняну церковну місію. Водночас закономірно поставало питання про визначальний характер впливів Візантії та Риму на розвиток українського християнства. Розглядалися як зовнішні, так і внутрішні особливості цього процесу.

Зовнішній бік залежав від політико-церковної активності Візантії та Риму й становища Русі у системі внутрішньополітичних і міжнародних відносин. Актуальною була проблема походження церковної ієрархії на українські землі, яка відображала вплив науково-історичних дискусій того часу. Започаткувала їх праця російського історика М. Присьолкова, де він пропонував інший, невізантійський шлях церковної організації й ієрархії на наші терени – з Болгарії, яка у 926 – 927 рр. здобула патріархат з осідком у Охриді. Припущення М. Присьолкова підтримали міжвоєнні львівські історики о. Андрій Іщак, С. Томашівський, М. Чубатий. На їхню думку, витоки української церковної організації треба шукати в незалежній церкві, якою була Охридська патріархія у Болгарії [19, 133 – 134]. Деякі вчені, праці яких широко обговорювалися у Львові – професор празького університету Ф. Дворнік, православні історики І. Огієнко та О. Лотоцький – дотримувалися візантійської теорії. Їх підтримував дослідник староруського мистецтва В. Залозецький, який простежував візантійські архітектурні тенденції на Русі. М. Голубець, рецензуючи працю В. Січинського, акцентував висновки мистецтвознавця, що сакральні споруди Русі, особливо храм св. Софії Київської, побудовані у самотньому архітектурному стилі [19, 134].

Питання впливів Риму та Візантії на українську Церкву князівських часів досліджувалося і крізь призму канонічних джерел того часу. Заперечуючи твердження польського вченого о. Й. Умінського, що “Русь стояла здекларовано на стороні Риму” [5], о. А. Ішак переконував, що церковні устава часів князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого містять лише десятинне право, яке, на думку історика, має західне походження, а решта – випливають зі східних номоканонів. У відгуку на дослідження О. Лотоцького щодо автентичності церковного уставу князя Володимира, В. Заїкин стверджував, що наявність в уставі західних елементів церковного права свідчить про наміри князя втримати рівновагу християнських впливів.

Коливання давньоруської церкви між Сходом і Заходом посилювалося у XI ст., особливо в період церковного розколу 1054 р. М. Чубатий з’ясував, що саме тоді церковні та політичні обставини на київському ґрунті були більше пригожі для Риму, ніж для Візантії [23, 9]. На думку С. Томашівського, на початку XII ст. Русь зблизилася з католицьким Заходом, який суттєво вплинув на її культуру [22, 186].

Вільний вибір церковної орієнтації, на думку львівських істориків, був передумовою незалежності української Церкви та сприяв збагаченню українського християнства, утвердженню тут самобутньої християнської культури, що поєднувала у собі західно-латинські та східно-візантійські риси. Таке поєднання, як уважали вчені, доводить її універсальний, унійний характер і підтверджує перевагу української Церкви у здійсненні світової християнської місії [18, 450].

На думку науковців, місія української Церкви полягала у пропагуванні та втіленні унії, зміст якої як завершальний акт був глибшим, ніж просто церковне об’єднання. Зокрема М. Чубатий у лекційному курсі студентам Львівської Богословської Академії наголошував: предметом його викладів є історія тієї великої ідеї, що зветься “Унією церковною на Україні, яка ся ідея то раз ставала дійсністю, то знов ставала стремлінням поколінь, аж доки вона не зреалізувалася у тій формі, в якій нині знаходиться наша українська католицька Церква” [II, 3 – 4].

Учені сформулювали завдання унії. На думку В. Липинського, вони повинні реалізуватися у двох напрямках. Перший –

об'єднання церков як довершений акт, утілення якого залежить тільки від Бога. Другий – це прагнення та намагання реалізувати церковну єдність [11, 60].

Отець Г. Костельник теж бачив дві мети церковної унії – мінімальну і максимальну. Зміст першої полягав у знайденні засобів підтримати авторитет унії й УГКЦ, другої – відшуканні шляху поширення унії “на весь Схід, щоб колись зреставрувалася давня католицька Церква” [8, 89].

Попри зовнішню (світову) спрямованість унії, першочерговою все-таки була внутрішня (загальноукраїнська) місія, спрямована на зміцнення української Церкви. Церковне поєднання було необхідним, бо православ'я, на думку вчених, вичерпало свої духовно-конструктивні можливості та стоїть на щабель нижче від католицизму. Однак негативною рисою католицького впливу на українську Церкву (який матеріалізувався в унію у XVI ст.), було, на думку Липинського, те, що він занадто радикальний (революційний), такий, як спочатку – вплив православ'я на язичництво у Київській Русі. Лише згодом (XIX – XX ст.) унія, набувши консервативних рис, стала для українського народу тим, чим було до неї православ'я [11, 67].

Вивчаючи вплив християнських культур на українську ментальність, М. Чубатий стверджував, що візантійське християнство ще з часів Володимира Великого не стало для України організуючим чинником і тому не дивно, що взірців для церковної організації шукає він на Заході [25, 101]. Учений був переконаний, що Православна Церква неспроможна конструктивно впливати на державотворчі процеси, зокрема на визнання авторитету влади. Схожі думки висловлював і С. Томашівський.

Однак українська церковна історіографія не була монолітною у цьому питанні. На зламі 1920 – 30-х рр. виникла суперечка між прихильниками західної та поборниками східної орієнтації української Церкви, протистояння між якими підігрівалися політикою Польщі та Ватикану щодо УГКЦ. До дискусії додалася суперечка між світським і духовним трактуваннями церковної історії. Вчене духовенство засуджувало спроби світських учених оцінювати історію Церкви крізь призму політичних процесів. Зокрема о. Й. Сліпий наголошував, що Церква несе у собі духовний зміст, значно ширший від

державного трактування. Особливо небезпечним було таврування візантійської християнської традиції. Усе це загрожувало втратою українською Церквою (УГКЦ) власної самостійності та злиттю з латинською [15].

У **висновках** наголосимо, що зміст концепції місії християнства й української Церкви, яку висували греко-католицькі вчені, полягав у розкритті національно-державної та культурно-духовної ролі новозавітної віри і церковної організації в Україні. Львів'яни доводили незалежність, універсальність, унійний характер української Церкви, що синтезувала західну і східну християнські культури. Доцільність і невідкладність їх досліджень були зумовлені тогочасними політичними і релігійними обставинами існування Української Греко-католицької Церкви, прагненням захистити її авторитет у здійсненні східноєвропейської християнської місії, передусім у всеукраїнських масштабах, конфесійними переконаннями про переваги УГКЦ у цьому процесі, а також спробі національно-патріотичних сил знайти шляхи реалізації державних завдань. На наш погляд, тодішня позиція науковців щодо ролі Української Греко-католицької церкви як єдиної національно-релігійної організації, що могла більш-менш вільно існувати й опікуватися паствою, була виправданою.

Сьогодні, коли християнські церкви в Україні закликають до релігійного діалогу, порозуміння, братерського єднання у Христі, місія християнства залежить від зусиль і спроможності кожного християнина відкрити своє серце ближньому.

Перспективним напрямом досліджень є вивчення питання ролі християнства й української Церкви у повоєнний час.

Джерела та література

I. Центральний державний історичний архів у Львові. – Ф. 309. – Оп. 1. – Спр. 2372. Лист В. Липинського до А. Шептицького [дата і місце невідомі]. – Арк. 108 – 112.

II. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, відділ рукописів. – Ф. 9. (Окремі надходження). – Спр. 240/1. М. Чубатий Історія української католицької Церкви. – 592 арк.

1. Бавмгартен Н. Св. Володимир і хрещення Руси // Богословія. – Львів, 1930. – Т. VIII. – Кн. 3 – 4. – С. 238 – 250; 1931. – Т. IX. – Кн. 1 – 2. – С. 107 – 140.
2. Дашкевич Я. Початки християнства на західноукраїнських землях. Реінтерпретація проблеми // Історія релігій в Україні. Праці XII-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 20 – 24 травня 2002 р.). – Книга I. – Львів, 2002. – С. 141.
3. Заїкин В. З сучасної української богословської літератури // Діло. – 1925. – 3 – 4 вересня. – Ч. 199. – С. 4.
4. Запровадження християнства на Русі [Текст] : історичні нариси / Ред. М.Ф. Котляр, О.Б. Головка, К.Ю. Гломозда, Ю.Ю. Кондуфор. – К. : Наукова думка, 1988. – 254 с.
5. Іщак А., о. Рец. на : Ks. Dr. Józef Umiński, Historia kościoła. Podręcznik dla szkół akademickich. – Т. I : Lwów 1933 (Wyd. Zakł. Narodowego im. Ossolińskich) // Богословія. – 1934. – Т. XI. – С. 74.
6. Іщак А., о. Становище унії до автокефалії // В. Кучабський. Унійний з'їзд у Львові. – Львів, 1937. – С. 111 – 120.
7. Іщак А., о. Унійні та автокефальні змагання на українських землях від Данила до Ісидора // Богословія. – Львів, 1923. – Т. I. – Кн. 1 – 4. – С. 17 – 41; 1924. – Т. II. – Кн. 1 – 4. – С. 297 – 309; 1927. – Т. V. – С. 30 – 38, 151 – 160.
8. Костельник Г., о. Ідеологія Унії // Унійний з'їзд у Львові 1936 р. / Матеріали зібрав і упорядкував о. В. Кучабський / Праці БНТ. – Т. XI – XII. – Львів, 1937. – С. 88 – 98.
9. Коструба Т. Католицька правовірність Володимира Великого // Нариси з церковної історії України Х – XIII ст. – Львів, 1939. – С. 3 – 15.
10. Ленцик В. Проф. д-р. Микола Чубатий як історик Церкви // Збірник на пошану Миколи Чубатого “У пошуках історичної правди”/ Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. – Т. 205. – Ч. 2. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1987 р. – С. 123 – 150.
11. Липинський В. Релігія і Церква в історії України / В. Липинський. – Львів : Дружина, 1933. – 112 с.
12. На межі тисячоліть: християнство як феномен культури / С. Безклубенко, О.А. Блінов, М.М. Бровко, О.М. Волощенко, Л.П. Гарашенко, В.І. Головка, О.Г. Доценко, Т.В. Євдокимова, А.Л. Зінченко; ред. : Р.П. Іванченко-Іванова; Укр. Православ. Церква. Київ. Патріархат. – К., 2000. – 606 с.
13. Опря А.В. Християнська церква і сучасні політичні процеси [Текст] : навч.-метод. посіб. / А.В. Опря. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, РВВ, 2007. – 77 с.

14. Ричка В.М. Церква Київської Русі: Соціальний та етнокультурний аспект / В.М. Ричка. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1997. – 206 с.

15. Сліпий Й., о. Погляд на з'єдинені та нез'єдинені Церкви Сходу // о. В. Кучабський. Унійний з'їзд у Львові / Праці богословського наукового товариства у Львові виходять під проводом о. проф. др. Й. Сліпого. – Т. XI – XII. – Львів, 1938. – С. 45 – 78.

16. Стоколос Н. Неоунія як експеримент східної політики Ватикану в Польщі (1923 – 1939 рр.) // Український історичний журнал. – К., 1999. – № 4 (427). – С. 74 – 89.

17. Тиміш Л.І. Церковно-історичні дослідження у Львові у міжвоєнний період // Історія релігій в Україні : Матеріали X Міжнародної наукової конференції (Львів, 16 – 19 травня 2000 року). – Львів : Логос, 2000. – Кн. I. – С. 375 – 378.

18. Тиміш Л.І. Концепції церковної унії у працях істориків міжвоєнного Львова // Дрогобицький краєзнавчий збірник / ДДПУ ім. І. Франка. – Вип. X. – Дрогобич, 2006. – С. 448 – 457.

19. Тиміш Л.І. Проблеми християнства та церкви Київської Русі на сторінках міжвоєнних львівських греко-католицьких історико-церковних видань // Історія релігій в Україні : науковий щорічник. – Львів : Логос, 2013. – Кн. I. – С. 130 – 141.

20. Томашівський С. Вступ до Історії Церкви на Україні // ЗЧСВВ. – Жовква, 1932. – Т. IV. – Вип. 1 – 2. – С. 1 – 160.

21. Томашівський С. Звідки Україна приймала Християнство? Восточно-западним полемістам в альбом // Нова Зоря. – 1928. – 15 квітня. – С. 3 – 5.

22. Томашівський С. Рец. на : Bernard Leib. Rome, Kiev et Byzance a la fin du XI-e siecle... Paris 1924 // ЗЧСВВ. – Жовква, 1926. – Т. 2. – Вип. 1 – 2. – С. 184 – 186.

23. Чубатий М. 950 літ християнства в Україні / М. Чубатий. – Львів : Бібліотека “Дзвонів”, 1938. – 16 с.

24. Чубатий М. Суспільно-національна роль унії в житті українського народу / М. Чубатий. – Львів : Мета, 1934. – 50 с.

25. Чубатий М. Тристаліття церковної унії на Україні // о. В. Кучабський. Унійний з'їзд у Львові / Праці Богословського Наукового Товариства у Львові. – Т. XI – XII. – Львів, 1938. – С. 98 – 112.

26. Чубатий М. Українська церква в пол. XI ст. на роздоріжжі. (Інавгураційний виклад на відкритті акад. Р. 1931/32 в Греко-католицькій богословській Академії у Львові) / М. Чубатий. – Львів : Мета, 1931. – 17 с.

27. Яковенко Н. “Україна між Сходом і Заходом” : проекція однієї ідеї // Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. – К. : Критика, 2002. – С. 333 – 365.

Тымиш Лидия. Исследование миссии христианства и украинской Церкви в межвоенном Львове. Миссия христианства и украинской Церкви – вопросы, которые разрабатывала греко-католическая историография во Львове между мировыми войнами, побуждаемая стремлением укрепить авторитет украинской Церкви и обосновать ее приоритетную роль в восточноевропейской христианской акции. Труды историков, невзирая на политико-религиозную подоплеку, демонстрируют оригинальное виденье проблемы, стремятся доказать независимость и универсальность христианства и Церкви в Украине.

Ключевые слова: христианство, украинская Церковь, греко-католическая историография, уния.

Tymish Lidiya. Research of Christianity mission and Ukrainian Church in L'viv in period between two wars. A mission of Christianity and Ukrainian Church were the issues which Greco-catholic historiography studied in L'viv in the period between wars, trying to increase Ukrainian Church popularity and prove its priority role in the east European Christian campaign. Works of historians, without regard of being politically and religiously engaged, demonstrate original vision of the issue; they try to prove independence and universal character of Christianity and Church in Ukraine.

Key words: Christianity, Ukrainian Church, Greco-catholic historiography, union.